

Цюпак, І.М. Особливості організації виховання дітей у дошкільних закладах Херсонщини. [Текст] / І.М. Цюпак // Современные проблемы и пути их решения в науке, транспорте, производстве и образовании'2012 : матер. междунар. научн.-практ. конф. (г.Одесса, 18-27 декабря 2012 г.) / Одесский нац. морской ун-т). – Одесса: КУПРИЕНКО, 2012. – Вып. 4, том 21. – С.83-92.

Доповідь/Педагогіка, психологія і соціологія – Загальна та дошкільна педагогіка

УДК 373.21

Цюпак І.М.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ХЕРСОНЩИНИ

Херсонський державний університет,

Херсон, 40 років Жовтня, 27, 73000

У статті описано особливості організації виховання дітей у дошкільних закладах Херсонщини. Описано досвід організації виховного процесу у дошкільних закладах на прикладі діяльності педагогів-практиків.

Ключові слова: *виховання, дошкільний вік, педагогічний досвід*

UDC 372.31

Tsyupak I.M.

FEATURES OF THE ORGANIZATION OF RAISING CHILDREN IN PRESCHJLIS KHERSON REGION

Kherson State University,

Kherson, 40 October, 27, 73000

This article describes the features of the organization of upbringing for children in preschool institutions Kherson region. Describes the experience of the organization upbringing process in the preschool institutions for example educators praktikov. Keywords: upbringing, preschool age, teaching experience

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сучасний розвиток педагогічної науки в Україні характеризується пошуком нових фундаментальних підходів до

побудови навчально-виховного процесу. Розвиток суспільства сприяє формуванню педагогічної самосвідомості, переосмисленню історичного досвіду організації виховання і пошуку опори в розв'язанні багатьох навчально-виховних проблем в їх культурній спадщині, в тому числі в організації суспільного дошкільного виховання. Особливо актуальні ці процеси для Херсонщини, яка у 1950-1990 роках зазнала процесів відбудови, становлення та розвитку системи суспільного дошкільного виховання, як першої ланки народної освіти. Тому актуальним буде висвітлення досвіду організації виховного процесу у дошкільних закладах Херсонщині на прикладі діяльності педагогів, що закарбувалася на сторінках журналу «Дошкільне виховання».

Аналіз основних досліджень та публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Вивченням питання організації виховання дітей у дитячому садку і сім'ї присвячені праці Т.Поніманської, Л.Артемової, А.Богуш. Питання важливості виховання піднімаються в дослідженнях І.Беха, В.Білоусової, О.Сухомлинської. Вивчення досвіду педагогів-практиків розкривають перед сучасним вихователем картину становлення та розвитку дошкільної педагогічної думки, майстерності, вміння пристосовуватися до змін у політиці, економіці та культурному житті країни.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. На сьогоднішній момент не існує роботи, яка ґрунтовно розкривала особливості організації виховання дітей у дошкільних закладах Херсонщини.

Мета статті: описати особливості організації виховання дітей у дошкільних закладах Херсонщини.

Реалізація поставленої мети вимагає розв'язання таких ***задач:***

- 1) на основі вивчення педагогічного досвіду вихователів Херсонщини описати особливості організації виховання дітей;
- 2) розкрити досвід майстрів педагогічної праці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Освітньо-виховна робота у дитячих дошкільних закладах усіх типів проводилася відповідно до єдиної

стандартизованої програми, що передбачало відсутність будь-яких розбіжностей у реалізації на практиці її вимог. Однак через не належне фінансування, не достатню оснащеність дошкільних закладів наочною та методичною літературою, спонукала вихователів для пошуків нових ідей для організації навально-виховного процесу.

У звіті Цюрупинського дитячого садка за 1960-1961 рр. у розділі «Керівництво виховною роботою та контроль за нею» описано, що на педагогічних семінарах педагогічний колектив обговорював важливі питання виховної роботи з дітьми. Заслуховували доповіді вихователів, наприклад: «Моральне виховання дітей та методи морального виховання», «Розпізнавання художніх творів та виховання позитивних рис характеру в дітей», «Робота з розвитку мовлення дітей у молодшій групі», «Навчання малюванню дітей старшої групи» та ін. Обговорювали статті розміщені у журналах «Дошкольное воспитание» та «Дошкільне виховання», планували роботу з покращення навчально-виховної роботи дитячого садка стосовно розділів програми, переймали досвід роботи кращих вихователів [2, арк. 11].

З 30 травня по 1 червня 1967 року у Києві відбулась республіканська нарада-семінар старших інспекторів обласних відділів народної освіти та завідуючих методичними кабінетами дошкільного виховання обласних інститутів вдосконалення вчителів, скликана Міністерством освіти УСРС для обговорення питання дальшого поліпшення роботи дошкільних закладів. На нараді було заслухано і обговорено 12 доповідей з основних питань дошкільного виховання[6].

Директор Республіканського учбово-методичного кабінету дошкільного виховання Т.В. Введенська в доповіді «Про перехід дошкільних закладів на роботу за новою програмою виховання в дитячому садку» показала, які характерні зміни внесено до обсягу програмового матеріалу, підкресливши, що нова програма в центрі всього педагогічного процесу ставить дитину, формування її особистості. Програмний матеріал викладено по видах дитячої діяльності, головне місце відведено грі, педагогічному керівництву нею,

формам її організації [6].

У 1967 році було проведено місячні курси для вихователів колгоспних і радгоспних дошкільних закладів, у містах Херсон, Генічеськ, Каховка, В.-Олександрівка. Всього такими курсами було охоплено 158 чоловік. Навчально-методичний план було розраховано на 150 годин, з них 74 відведено на лекції, 12 — на семінарські і 64 — на практичні заняття, слухачів успішно залучали до виконання самостійних завдань. Слухачі курсів ознайомилися зі станом навчально-виховної роботи у дошкільних закладах, матеріальною базою, були присутні на заняттях, виконували практичні завдання (скласти конспект заняття, розробити хід бесіди, підготувати зразки з аплікації, виготовити іграшки-саморобки та ін.). На допомогу вихователям було проведено консультації, виділено методичну літературу, організовано зустрічі з майстрами дошкільного виховання, ознайомлено з педагогічною виставкою [3].

Перхняк В.Ю., завідувача дитячим садком колгоспу «Червоний Жовтень» Великопетиського району Херсонської області, наголошувала на необхідності підвищувати рівень навчально-виховної роботи в дошкільних закладах. Дошкільні працівників покликані разом з сім'єю забезпечувати всебічний фізичний і духовних розвиток дитини [5].

Вихованці дитячого садка колгоспу «Червоний Жовтень», знаходилися у сприятливих умовах для фізичного розвитку і зміцнення свого здоров'я, набуття певних знань про навколишній світ, необхідних для закладання основ матеріалістичного світогляду, для формування колективістських навичок, практичних умінь. Вихователі дитячого садка приділяли багато уваги трудовому вихованню, завданням якого є ознайомлення дітей з працею дорослих, прищеплення поваги і формування психологічної готовності до неї, усвідомлення необхідності праці в умовах життя, а також вироблення трудових навичок і вмінь [5].

Ознайомлюючись з працею дорослих і виконуючи посильні трудові обов'язки, діти відчувають задоволення від зробленого власними руками, усвідомлюють мету праці, вчаться бережно ставитися до витворів людських

рук, шанувати людину-трудівника [5].

З розповіді Перхняк В.Ю.: «Діти середнього та старшого дошкільного віку відвідують з вихователями різні об'єкти нашого колективного господарства: тваринницьку ферму, птахо- та свиноферму, бувають у полі, в саду. Такі екскурсії проводяться в різні пори року. Під час екскурсій і беручи посильну участь у праці дорослих, вони ознайомлюються зі знаряддями праці, їх застосуванням» [5]

Л.А.Голуб вихователь дитячого садка радгоспу “Більшовик” Скадовського району Херсонської області, розповідає про досвід спільної роботи дитячого садка та школи, у роботі з підготовки дітей до навчання у школі: “На початку навчального року відбулась спільна педагогічна нарада, на якій учителі і вихователі ділилися думками про навчання і виховання дітей, накреслили заходи, щоб якнайкраще підготувати їх до школи. Спостереження, розмови з учителями підказали нам, що забезпечити до вступу в перший клас певний рівень загального розвитку дошкільнят – це ще не все. Потрібно поступово підготувати їх до виконання шкільних правил, виховати інтерес до навчання, вміння працювати зосереджено, не розсіюючи увагу.”[1].

Вихователь Л.А.Голуб, зазначає результат проведеної роботи на спільній нараді: “Щоб діти, вступивши до школи, не відчували різкої зміни, ми разом з учителями розробили правила поведінки для вихованців підготовчої групи, якомога наблизивши їх до шкільних правил. Під час екскурсії до школи звертали увагу дітей на те, що учні приходять на урок без запізнення, відповідають тоді, коли вчитель їх запитує, при цьому обов'язково підносять руку... Даємо ми й завдання додому, наприклад: виготовити іграшку-саморобку, намалювати квіти, виготовити нескладну аплікацію за зразком, закладку для книги, заштрихувати геометричні фігури тощо” [1].

На практиці дана робота дала результат про який вихователь Л.А.Голуб говорить так: “Спостереження за виконанням правил показали, що діти добре засвоїли їх. Проте вміння дотримуватись певних норм приходило не відразу, а завдяки систематичному тренуванню, чіткому режимові дня. Особливі вимоги

ми ставили до виконання правил поведінки та завдань, пов'язаних з навчальною діяльністю. Прагнемо виховати дітей працюючими, навчити кожного працювати в колективі, виконувати свою частину загальної справи, допомагати товаришеві. Повсякденно спрямовуючи трудову діяльність дошкільнят, ми не просто відповідаємо на запитання дитини: “Що робити? Як робити?”, а нагадуємо свої попередні пояснення, даємо змогу поміркувати над тим, як треба виконувати завдання” [1].

Вихователь Л.А.Голуб указує на користь спільної роботи колективів дитячої групи і класу, що спілкування вихованців підготовчої групи з першокласниками має великий вплив на формування позитивних рис характеру дітей, а проведення спільних ранків і розваг викликає емоційне задоволення. Як висновок Л.А.Голуб додає: “Увесь наш досвід показує, що здійснення наступності в навчально-виховній роботі дитячого садка і школи є необхідною передумовою успішної підготовки майбутніх першокласників. Спільна робота з учителями у підготовці дітей до школи допомагає нам виховувати у дітей інтерес і любов до знань, пізнавати все те, чим багате життя [1]”.

Про розумове виховання у своїй статті розповідає Т.Нагуляк, вихователь дошкільного закладу радгоспу-заводу «Дніпровський» Голопристанського району Херсонської області. Навчаючи своїх вихованців, вона прагла зрозуміло і переконливо показувати їм, що джерела будь-яких знань, зокрема й математичних, є вся природа та об'єкти, створені самою людиною, і при взаємодії з ними, дитина пізнає навколишній світ. Спостереження, тобто цілеспрямоване і планомірне сприймання предметів об'єктивної дійсності, посідає значне місце у формуванні початкових математичних уявлень [4].

Вихователь пропонувала невеликій групі дітей або окремій дитині визначити шляхом самостійного спостереження певну ознаку об'єкта: порівняти доріжки на ділянці садка за шириною, предмети вжитку – за формою тощо. Наголошувала на тому, що під час такої роботи розвивається мовлення дітей, через те що їм доводиться оперувати словами-термінами, вживати певні вирази[4].

Висновки. Отже, процеси відбудови, становлення та розвитку системи суспільного дошкільного виховання на Херсонщині у 1950-1990 роках привертала увагу науковців і практиків другої половини ХХ століття. Саме у цей період накопичено чималий досвід із зазначеного вище питання. Водночас, можна стверджувати, що ця проблема ще не була предметом спеціального дослідження.

Перспективи подальшого дослідження. Подальші пошуки можуть бути спрямовані на виявлення шляхів упровадження педагогічного досвіду надбань минулого в умовах діяльності сучасних дошкільних закладів Херсонщини.

Література:

1. Голуб Л.А. Підготовка дітей до школи [Досвід роботи вихователя дитячого садка радгоспу «Більшовик» Скадовського району Херсонської області Голуб Л.А.]/ Л.А.Голуб // Дошкільне виховання. – 1970. — № 9. — С. 30-32.
2. Державний архів Херсонської області, Ф р – 2798, оп. 2 сп. 146, арк.11.
3. Лавриченко Н. Виконуємо зобов'язання [стаття]/ Н. Лавриченко // Дошкільне виховання. – 1967. — № 7.— С. 47-48.
4. Нагуляк Т. Математика в навколишньому житті [Досвід роботи вихователя дошкільного закладу радгоспу-заводу «Дніпровський» Голопристанського району Херсонської області Нагуляк Т.]/ Т.Нагуляк // Дошкільне виховання - 1988 — № 11 — С. 18-19.
5. Перхняк В.Ю. Вчимо поважати працю колгоспників [стаття]/ В.Ю.Перхняк // Дошкільне виховання. – 1970. —№ 7. — С. 27-28.
6. Республіканська нарада-семінар з питань поліпшення роботи дошкільних закладів. Педагогічне життя [стаття]// Дошкільне виховання. — 1967. — №7.— С. 45-47.

References:

1. Golub L.A. Pidgotovka ditey do shkoli [Dosvid roboti vihovatelya dityachogo sadka radgospu «Bilshovik» Skadovskogo rayonu Hersonskoyi oblasti Golub L.A.]/ L.A.Golub // Doshkilne vihovannya. – 1970. — № 9. — S. 30-32.
2. Derzhavniy arhiv Hersonskoyi oblasti, F r – 2798, op. 2 sp. 146, ark.11.
3. Lavrichenko N. Vikonuemo zobov'yazannya [stattya]/ N. Lavrichenko // Doshkilne vihovannya. – 1967. — № 7.— S. 47-48.
4. Nagulyak T. Matematika v navkolishnomu zhitti [Dosvid roboti vihovatelya doshkilnogo zakladu radgospu-zavodu «Dniprovskiy» Golopristsanskogo rayonu Hersonskoyi oblasti Nagulyak T.]/ T.Nagulyak // Doshkilne vihovannya - 1988 — № 11 — S. 18-19.
5. Perhnyak V.Yu. Vchimo povazhati pratsyu kolgospnikiv [stattya]/ V.Yu.Perhnyak // Doshkilne vihovannya. – 1970. — № 7. — S. 27-28.
6. Respublikanska narada-seminar z pitan polipshennya roboti doshkilnih zakladiv. Pedagogichne zhittya [stattya]// Doshkilne vihovannya. — 1967. — № 7.— S. 45-47.